

Finansdepartementet

Långtidsutredningen 2019 huvudbetänkande (SOU 2019:65)

I betänkandet analyseras vad som förklarar de ökade inkomstskillnaderna och på vilket sätt de kan påverka ekonomins funktionssätt. Utredningen redovisar också fyra olika scenarier för hur inkomstskillnaderna kan utvecklas till 2035. Däremot formuleras inga förslag i betänkandet.

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) tycker att temat för Långtidsutredningen 2019 är både angeläget och intressant. ISF har inga synpunkter på den analys som redovisas i utredningen. Däremot vill vi kort kommentera frågan om transfereringarnas betydelse liksom vikten av att öka jämställdheten i inkomster mellan kvinnor och män.

I betänkandets basscenario antas inkomsterna från transfereringssystemen växa i takt med inkomstutvecklingen. Mot bakgrund av att utvecklingen sedan 1990-talet inte överensstämmer med antagandet i detta basscenario anser ISF att ett mer realistiskt antagande (som används i det andra alternativscenariot) är att föredra.

ISF har i en tidigare rapport, *Utvecklingen av socialförsäkringsförmåner sedan 1990-talet* (2014:4), varit inne på frågan om socialförsäkringens och arbetslöshetsförsäkringens betydelse för inkomster och jämlikhet. I rapporten analyseras hur det reala värdet av olika socialförsäkringsförmåner utvecklades från 1992 till 2012, och hur de skulle ha utvecklats om de följt inkomstutvecklingen. Rapporten beskriver också hur de disponibla inkomsterna utvecklades. Kort sammanfattat visar analysen att ersättningarna inte följt inkomstutvecklingen, vilket bidragit till ökade inkomstskillnader.

Långtidsutredningens och ISF:s analys sammanfaller. Om man önskar minska inkomstskillnaderna som har sin grund i urholkningen av socialförsäkringsförmånerna så krävs det aktiva politiska beslut. Men vi vill poängtera att transfereringarna inte bara har betydelse för jämlikhet i inkomster. Ska Sverige kunna hävda att inkomstbortfallsprincipen verkligen utgör en grund för försäkringarna kopplade till bland annat sjukdom och arbetslöshet så behöver det finnas en politisk vilja och kraft att fatta nödvändiga beslut. Politiska beslut kring förstärkningar av systemen kan också ha stor betydelse för tilltron till, legitimiteten och stödet för

socialförsäkringen och de myndigheter som administrerar den. Vi bedömer att det är angeläget att dessa frågor kommer upp på den politiska dagordningen.

I betänkandet analyseras utvecklingen av kvinnors och mäns individuella disponibla inkomster (avsnitt 2.2.9). ISF vill poängtera att det krävs politiska initiativ om det finns en ambition att öka den ekonomiska jämställdheten i samhället. Kapitalinkomsterna tycks, enligt betänkandet, spela en avgörande roll när kvinnors disponibla inkomster inte närmat sig männens trots att kvinnors arbetsinkomster ökat i snabbare takt än männens. Det bör vara angeläget att också analysera transfereringarnas betydelse ur ett jämställdhetsperspektiv, till exempel mot bakgrund av att kvinnor tar ut mer föräldraledighet än män och har en högre sjukfrånvaro.

Detta yttrande har beslutats av tf. generaldirektören Ola Leijon. Enhetschefen Pererik Bengtsson har varit föredragande. Vid den slutliga handläggningen har chefsjuristen Anna Samuelsson, enhetschefen Mats Granér, administrativa chefen Annika Stegarp Perman samt HR-ansvariga Caroline Carlsson deltagit.

Ola Leijon

Pererik Bengtsson